N°. 227. 1852.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 20 's jaars; die der Courant alleen f 20; die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentiën is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing buiten de zegelgelden en briefporten.

VRIJDAG 24 SEPTEMBER.

NEDERLANDEN.

Het heeft Zijner Majesteit behaagd bij besluit van den 22sten September 1852, n°. 42:

1°. te benoemen tot ontvangers:

der directe belastingen en accijnsen te Dussen, de heer *A. M. Der Maas*, thans ontvanger der in- en uitgaande regten te Galderen;

van het expeditie-kantoor der in- en uitgaande regten te Galderen, de heer *H. J. M. E. Bekkers*, thans ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Beltrum;

2°. het kantoor der directe belastingen en accijnsen te Beltrum in te trekken en met dat der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Groenlo, op den voet van het kantoor te vereenigen, onder voortdurend beheer van den ontvanger *J. P. Richelme* aldaar.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

In ons vorig nommer is gewaagd van eene door den Prins-President te Lyon, bij de inwijding van een standbeeld van Keizer Napoleon gehouden aanspraak. Deze merkwaardige rede wordt door den *Moniteur* van den 21sten dezer in haar geheel medegedeeld; zij luidt aldus:

» Inwoners van Lyon, uwe stad heeft zich altijd door merkwaardige voorvallen aan de onderscheiden tijdvakken van het leven des Keizers aangesloten. Gij hebt hem begroet als consul, toen hij aan gindsche zijde der bergen nieuwe lauweren ging plukken; gij hebt hem begroet als alvermogenden Keizer, en toen Europa hem naar een eiland verbannen had, zijt gij onder de eersten geweest die hem in 1815 weder als Keizer begroetten.

» Zoo is ook uwe stad de eerste die hem een standbeeld sticht. Dit feit heeft eene beduidenis. Ruiterbeelden worden alleen opgerigt voor Souvereinen die geregeerd hebben; de mij voorafgegane regeringen hebben dan ook altijd die hulde geweigerd aan een gezag welks wettigheid zij niet wilden erkennen.

» En echter, wie was wettiger dan de Keizer, die drie malen door het volk verkozen, door het hoofd der godsdienst gezalfd en erkend werd door al de vastelands-mogendheden van Europa, welke zich door de banden der staatkunde en door de banden des bloeds met hem vereenigden?

» De Keizer was de bemiddelaar tusschen twee onderling vijandige eeuwen; hij doodde de oude staatshuishouding, terwijl hij al hetgeen zij goeds bezat, herstelde; hij doodde den omwentelingsgeest, terwijl hij allerwege de weldaden der omwenteling deed zegevieren: daaraan was het toe te schrijven dat zij die hem hebben ten val gebragt, weldra hunne zege te betreuren hadden; en die hem verdedigden, hoe zeer deze zijnen val hebben beschreid, behoef ik u niet te herinneren.

» Het volk heeft dan ook, zoodra het zich vrij in zijne keuze zag, het oog op Napoleon's erfgenaam geworpen, en dezelfde reden heeft overal waar ik doortrok, van Parijs tot Lyon, den eenparigen kreet van *Leve de Keizer!* doen opgaan. Maar deze kreet is in mijn oog veeleer eene herinnering die mijn hart aandoet, dan eene hoop die mijnen hoogmoed streelt.

» Als een trouwe dienaar des lands zal ik immer slechts één doel hebben, en dit doel is: in dit groote, maar door zoo vele beroeringen en hersenschimmen geschokte land weder eenen vrede te vestigen die gegrond is op onderlinge verzoening der menschen, op onwrikbare vastheid der beginselen van overheidsgezag, van zedelijkheid, van liefde voor de arbeidende en lijdende klassen, van nationale waardigheid.

» Naauwlijks hebben wij die oogenblikken van krisis achter ons, waarin, bij het onkenbaar worden der scheidslijn tusschen goed en kwaad, de edelste gemoederen bedorven raakten. De voorzigtigheid en de vaderlandsliefde vorderen dat in dergelijke oogenblikken de natie tot nadenken kome voor dat zij haar lot bepale; en het is voor mij nog moeijelijk te bevroeden onder welken naam ik de grootste diensten kan bewijzen. Kon de nederige titel van President de taak vergemakkelijken die mij toevertrouwd werd en waarvoor ik niet ben teruggedeinsd, ik ben de man niet die om een persoonlijk belang dezen titel met dien van Keizer zou wenschen te verwisselen.

» Leggen wij dan op dezen steen onze hulde voor een groot man neder; dit is tevens een eerbewijs voor den roem van Frankrijk en voor de edelhartige dankbaarheid des volks; het is een blijk ook van de getrouwheid waarmede de inwoners van Lyon onvergankelijke herinneringen bewaren."

Deze rede, zegt de *Moniteur*, is met de grootste geestdrift en met een duizendwerf herhaalde *Leve de Keizer!* toegejuicht.

— Volgens de dagbladen van Toulon heeft een hoog officier der hofhouding van den President, de heer Bacciochi, die haven in een stoomfregat verlaten; naar verzekerd wordt, is hij belast met eene zending bij de Porte van zoo gewigtigen aard, dat de President daartoe de dienst van eenen zijner vertrouwelingen noodig achtte.

— De Fransche *Moniteur* berigt dat weder een Fransch oorlogsvaartuig van stapel is gelaten, de stoomkorvet de *Primauguet*; het is een schip van 400 paardekrachten en te Brest gebouwd.

BELGIE.

De dwangmaatregel waarmede het Fransche gouvernement twee hoofdtakken der Belgische industrie heeft getroffen (zie ons vorig nommer), wordt in het Belgische regeringsblad van den 22sten dezer aldus verkondigd: » Bij een besluit van den Prins-President der Fransche republiek zijn de steenkolen en het gietijzer bij den invoer in Frankrijk over de Belgische grenzen aan een verhoogd regt onderworpen. Bij de onderteekening der overeenkomst van den 22sten Augustus jongstleden was de Belgische regering verre van te verwachten dat zoodanig een maatregel zoo spoedig zoude volgen op eene schikking die, gelijk in den aanhef van het verdrag met zoovele woorden gezegd wordt, de betrekkingen tusschen de beide landen op een goeden voet houden en bevestigen moest.

» De Belgische wetgevende kamers zullen over eenige dagen zamenkomen. De regering zal haar van den geheelen loop der onderhandelingen rekenschap doen, en haar daarbij tevens bekend maken met de gedragslijn die zij bij de nu laatstelijk opgerezen vorderingen gevolgd heeft."

Tot verklaring of althans tot nadere aanwijzing van hetgeen tusschen de beide regeringen in den laatsten tijd is voorgevallen, nemen wij het volgende over uit eene klaarblijkelijk van regeringswege afkomstige mededeeling der *Indépendance Belge*: » De overeenkomst van den 22sten Augustus was op zoodanige wijze tot stand gekomen, dat het aan Belgie geheel vrij bleef de onderhandelingen tot het aangaan eener nadere overeenkomst al of niet te hervatten, maar dat de Belgische regering in allen gevalle eene eenvoudige vernieuwing van het afgeloopen handelsverdrag van 1845 niet meer onder de mogelijkheden konde rekenen. En echter, niettegenstaande alle redenen die onze regering had om zonder zorg te zijn voor de toekomst der handelsbetrekkingen tusschen de beide landen, ontving zij naauwelijks een paar weken na het sluiten der overeenkomst van den 22sten Augustus, eene schier dreigende uitnoodiging om onverwijld en zonder eenige wijziging het verdrag van 1845 te doen herleven, onder voorbehoud, zoo zeide men, van hetgeen bij eene nader te openen nieuwe onderhandeling zoude worden bedongen. Tevens werd de Belgische regering verwittigd, dat ingeval dit bevel niet opgevolgd wierd, het Fransche tarief op het gietijzer en de steenkolen zoude worden verhoogd.

» Wij laten onze lezers oordeelen of die stap met de overeenkomst van den 22sten Augustus strookte. Hij strekte om Belgie van het zedelijk voordeel dier overeenkomst te berooven, terwijl Frankrijk zijne aanwinst behield en ons weder in de onzekerheid eener nieuwe onderhandeling plaatste. Buitendien was het voorstel der Fransche regering in strijd met onze constitutie, die aan het gouvernement de bevoegdheid niet geeft om zonder medewerking der wetgevende magt handelsverdragen voor het eerst of op nieuw in werking te brengen. Om al deze redenen verwierp ons kabinet het voorstel. Maar inschikkelijk, als altijd, deed het, zonder eenige verpligting, het aanbod, om binnen een etmaal eene overeenkomst te teekenen waarbij met de wering van den nadruk de vernieuwing van het handelsverdrag onder zekere voor Belgie voordeelige wijzigingen zoude worden bepaald. Doch het Fransche gouvernement stond op zijn voorstel en weigerde zelfs eenigen daarvan afwijkenden voorslag in overweging te nemen; het zag alleen af van den eisch dat onze regering de kamers zoude voorbijgaan, maar verlangde dat deze onverwijld bijeenkomen en zonder uitstel een besluit nemen zouden. Bij zoodanige vorderingen kon onze regering niet anders dan zich aan haar vroeger medegedeeld besluit houden; en daarop is van Frankrijks zijde die maatregel van ongegronde vijandigheid gevolgd, welke tegen de letter en den geest der overeenkomst van den 22sten Augustus aandruischt."

In den Parijschen *Constitutionnel* van den 22sten dezer leest men het volgende: „ Het jegens Belgie genomen besluit gaat niet zoo ver als deszelfs bedoeling zoude doen verwachten. Deze zoude doen onderstellen dat de Belgische steenkolen en gietijzer onder het algemeene tarief gesteld zijn. Doch dit is het geval niet: de Belgische steenkolen behouden nog een wezenlijk voordeel, want in die streken onzes lands, waar zij de mededinging der Engelsche ontmoeten, betalen deze laatste nog 20 centimes meer invoerregt dan de Belgische. De invoer van Belgische steenkolen hier te lande bedroeg in het jongst verloopen jaar niet minder dan 17,500,000 centenaars, die van Belgisch gietijzer slechts 185,000 centenaars, doch in vroegere jaren veel meer; beide cijfers toonen genoegzaam, hoe veel belang Belgie er bij heeft de tijdelijke verhooging van het invoerregt ten spoedigste te doen ophouden door aan de verlangens der Fransche regering voldoening te geven."

Het *Journal des Débats* zegt: » Daar de steenkolen en het gietijzer onmisbaar zijn voor de fabrieken gelijk voor de spoorwegen die den rijkdom van het noordelijk Frankrijk uitmaken, zou de verhooging van het regt op den invoer dier artikelen eene bedenkelijke zaak worden, ingeval zij wierd volgehouden, en nog meer indien zij Belgie tot

eenen tarief-oorlog noopte: bij zulke omstandigheden kunnen de maatregelen tot wederzijdsche benadeeling zeer ver gaan; men kan bezwaarlijk berekenen waar zij zouden ophouden. Wij willen hopen dat de zaak niet dien loop neme en dat Belgie zal inzien dat de begunstigingen welke zijne nijverheid boven die der overige volken in onze tariven vond, wel eenige bewilligingen ten behoeve onzer wijnen, zijdewaren enz. waardig zijn, welke ook aan de Belgische industrie geene afbreuk zouden kunnen doen."

DENEMARKEN.

Volgens berigt uit Rendsburg waren den 17den aldaar 500 man Deensche troepen binnengerukt, die eerstdaags een begin zouden maken met de bevolen slechting van de vestingwerken dier stad.

DUITSCHLAND.

De Weener bladen van den 20sten dezer melden dat volgens de toen ingekomen berigten de inschrijvingen voor de nieuwe leening van tachtig millioen reeds meer dan honderd millioen bedroegen, zoodat in elk geval eene reductie der inschrijvingen zou moeten plaats hebben.

In brieven uit Berlijn van 19 September leest men:

» Ten aanzien van de tolquaestie heeft nog geen verandering plaats gehad. Intusschen is het, ter voorkoming van verkeerde gevolgtrekkingen uit hetgeen door sommige bladen beweerd wordt, niet overbodig te herinneren, dat volgens de laatste verklaring van Pruissen wel is waar de beraadslagingen over de uitvoering van het September-verdrag ook zonder deelneming van de Staten der coalitie voortgezet zullen worden, maar dat de deelneming aan de conferentie voortdurend open gehouden is voor die Staten welke zich aan Pruissen willen aansluiten. Daaruit volgt, dat de onderhandelingen met de Staten der coalitie nog niet als volstrekt afgebroken kunnen beschouwd worden. Het lijdt dan ook geen twijfel of de gevolmagtigden dier Staten zullen toegelaten worden om het antwoord op de jongste Pruissische verklaring mede te deelen, zoodra men het daarover eens geworden zal zijn; maar even weinig schijnt het aan twijfel onderhevig te zijn, dat Pruissen alle voorstellen van transactie en alle pogingen om tijd te winnen van de hand wijzen, en alleen eene onvoorwaardelijke toetreding tot of verwerping van zijne verklaring aannemen zal. Voor het overige heeft men reden om te gelooven, dat de coalitie er ditmaal niet in slagen zal een eenstemmig antwoord tot stand te brengen, daar, zoo verzekerd wordt, Beijeren en de beide Hessen ten eenen male vijandig jegens Pruissen gezind blijven, terwijl Saksen zoekt te bemiddelen, en Wurtemberg en Baden bijna geheel op de hand van Pruissen zijn. Komt men dus met afzonderlijke verklaringen te berde, dan kan de coalitie als ontbonden beschouwd worden."

Tot den 20sten had men te Berlijn geen definitive berigten uit Munchen ontvangen; men wist alleen dat Beijeren, Wurtemberg en Baden ieder een ontwerp van antwoord op de Pruissische verklaring voorgesteld hadden, en dat het nog niet tot eene beslissing gekomen was.

— Ingevolge een kabinetsbevel des Konings van Pruissen zal het leger gedurende drie dagen den rouw over den Hertog van Wellington dragen, die sedert 1815 als generaal-veldmaarschalk en als chef van het 28ste regement infanterie tot dat leger behoorde.

— Zoowel uit Zwitserland als uit de streken aan den Boven-Rhijn ontvangt men berigten van aanhoudende hevige regens, ten gevolge waarvan de Rhijn en eenige der daarin uitloopende rivieren plotseling buitengewoon gewassen en hier en daar buiten de oevers getreden zijn. In Zwitserland moet het water groote verwoestingen hebben aangerigt.

ITALIE.

Uit een artikel van het *Journal des Débats* blijkt dat de Engelsche regering in de daad van hare zijde eenen stap heeft gedaan om hare betrekkingen met het Hof van Rome op een beteren voet te brengen, doch voor alsnog niet met het gewenschte gevolg. Dat artikel behelst hoofdzakelijk het volgende: » Wij hebben berigten uit Rome van den 14den dezer. Men sprak er nog veel over de langdurige zamenkomst die eenige dagen vroeger tusschen den uit Florence overgekomen gezant van Engeland bij het Toscaansche hof, den heer Bulwer, en den kardinaal staatssecretaris had plaats gehad. De hoofdpunten van het aldaar behandelde werden opgegeven, en zelfs bijzonderheden verhaald. Volgens het zeggen der politieke wereld zoude er het volgende omgegaan zijn. Men had eerst gesproken van de instandhouding der vriendschapsbetrekking tusschen de beide regeringen, welke iets geleden heeft, eenerzijds door de invoering van de bisschoppelijke hierarchie der Roomsche kerk in Engeland en door het regtsgeding tegen eenen van moord in den Kerkelijken Staat beschuldigden Engelschman, Murray, en van den anderen kant door verscheiden in den laatsten tijd door de Britsche wetgevende magt genomen maatregelen, alsmede door het regtsgeding hetwelk op de klagte van den afvalligen Italiaanschen priester Achilli te Londen tegen den tot het Roomsche geloof bekeerden priester Newmann gevoerd is. Zoude het tot meerdere veiligheid voor de toekomst niet goed zijn, — zoo zoude de zendeling van lord Derby hebben gezegd —, dat Engeland te Rome eenen vertegenwoordiger had van hoogeren rang dan dien van consul, bij voorbeeld een gewonen gezant? Hierop werd, naar men verzekerde, geantwoord dat het tijd zoude worden die vraag te behandelen wanneer eerst een pauselijke nuntius te Londen zoude zijn toegelaten; en dat, wat den Engelschen consul, den heer Freeborn, persoonlijk betrof, de pauselijke regering door hem de magtiging tot uitoefening zijner ambtsbetrekking niet te onttrekken, genoegzaam deed blijken, dat de terugroeping of het blijven van dien Engelschen ambtenaar haar gansch onverschillig was.

» Aangaande de door den heer Bulwer gevraagde mededeeling der stukken van het regtsgeding tegen Murray, zoude de staatssecretaris, naar men zeide, een afdoend antwoord gegeven en onbewimpeld gezegd hebben *ik mag niet*. Hij zoude zich, naar men meende te weten, aldus hebben uitgelaten: In Engeland is kortelings een vonnis geveld hetwelk ons bevreemd en bedroefd heeft; evenwel willen wij niet twijfelen aan de juistheid der in deze zaak (het regtsgeding tegen dr. Newmann) gevallen beslissing van eene wettig bestaande regterlijke overheid, regt doende namens een regelmatig en over zijne strafwetgeving vrijelijk beschikkend gouvernement. Ook wij zijn een regelmatig gouvernement; wij hebben ook eene strafwetgeving, die wel is waar van de uwe verschilt, maar die door den souverein is vastgesteld, sedert vele jaren in dit land wordt toegepast en werkt naar regelen waarvoor geen ander gouvernement het regt heeft ons tot verantwoording te roepen. Murray is onder het bereik dezer strafwetgeving gekomen; zij is ten zijnen opzigte regelmatig toegepast, met inachtneming der in soortgelijke regtsgedingen gebruikelijke vormen. Een aanzoek om overlegging der processtukken zoude het vermoeden van regtsverkrachting aanduiden, en alzoo eene beleediging zijn voor de Romeinsche justitie en voor den Staat die aan haar eer, have en leven zijner onderdanen heeft toevertrouwd. Welnu, mijnheer, zoodanige beleediging wraken wij, zelfs zonder er gronden tegen te willen aanvoeren, en wij zullen niet door de verlangde overlegging der proces-stukken een voorbeeld stellen hetwelk later ten onzen nadeele zoude kunnen worden ingeroepen. Nogmaals, er is eene wettelijke uitspraak gevallen; de regtszaak is behandeld zoo als behoorde.

» Vervolgens zoude het onderhoud geloopen hebben over zaken van minder gewigt: zoo zouden er eenige woorden gewisseld zijn over de spoorwegen in Italie, en over den jammerlijken toestand van Ierland. Daarop zou van weêrszijden aan dit onaangename onderhoud een einde gemaakt zijn.

» Te Rome was men in het algemeen tevreden met den afloop dezer zaak en met de wending die zij genomen had."

— Uit een artikel in het officieel dagblad van Savoye van den 19den dezer blijkt, dat de graaf van Sambuy, de gezant van Piemont te Rome, een verlof om reden van familiezaken gevraagd hebbende, die stad verlaten heeft maar in het begin van October derwaarts terug zal keeren. Zijn vertrek schijnt alzoo niet met het oprijzen van nieuwe moeijelijkheden tusschen de beide hoven in verband te staan.

NOORD-AMERIKA.

De berigten uit New-York van den 8sten dezer betreffen hoofdzakelijk de Spaansche kolonie Cuba. Het genootschap van de Eenige Star breidde zich uit en had laatstelijk ook te Philadelphia eene afdeeling gevestigd. Het gouvernement der Unie was echter, naar algemeen verzekerd werd, niet voornemens eenen aanval op Cuba te gedoogen.

De New-Yorksche berigtgever van de Londensche *Times* schrijft onder dagteekening van den 7den dezer: » De plannen der Eenige Star worden eene hoog ernstige zaak. Er worden aanstalten gemaakt voor eene nieuwe en zeer doelmatig ingerigte expeditie tegen Cuba, en indien mij niet alles bedriegt, zullen er in den aanstaanden herfst en winter gebeurtenissen plaats grijpen van gewigtigen aard voor de politieke gesteldheid der Spaansche kolonie."

Volgens de jongste te New-York ontvangen tijdingen uit Havannah, van den 3den dezer, waren aldaar toen meer dan vier honderd personen in hechtenis als verdacht van eene zamenzwering tegen het Spaansche gezag; de verspreiding van onderscheiden Noord-Amerikaansche bladen was er verboden, en geene Noord-Amerikaansche passagiers van stoombooten, die het eiland aandeden, mogten er aan land komen; eene kleine hoeveelheid wapenen en ammunitie was, terwijl zij op het eiland ontscheept werd, door de politie in beslag genomen. Niettegenstaande de bedreigingen waarmede de gouverneur der kolonie zijne proclamatien vulde, was nog geen enkel doodvonnis wegens de zamenzwering uitgevoerd, daar zij voor eerst geheel gefnuikt scheen te zijn.

Volgens sommige berigten uit Mexico was de President dier republiek voornemens eigenmagtig eene verlaging van het tarief van invoerregten vast te stellen, en had het gerucht hiervan hier en daar onder de bevolking de oproerige beweging reeds doen bedaren.

Volgens de New-Yorksche dagbladen zoude Yucatan op het punt zijn een aanzoek aan de Vereenigde Staten te rigten om bescherming en aanhechting aan het grondgebied der Unie.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den 23sten September* 1852.

In de zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van heden heeft de beraadslaging plaats gehad over het in ons vorig nommer medegedeelde ontwerp-adres. Dit ontwerp is met algemeene stemmen aangenomen, nadat alleen de 7de paragraaph eene wijziging ondergaan had. Die paragraaph luidt, zoo als zij veranderd is, aldus:

» Wij hopen, dat de arbeid, welke de verbetering der rivieren ten doel heeft, onafgebroken zal kunnen worden voortgezet, terwijl wij dankbaar het groote voorregt erkennen, dat onze waterkeeringen van rampen zijn verschoond gebleven."

Het adres zal aan Z. M. den Koning worden aangeboden door eene commissie, bestaande uit den Voorzitter der Kamer, de leden der Commissie voor het ontwerpen van het adres en de heeren Tonckens en Cremers.

De Kamer is tot nadere bijeenroeping uiteengegaan.

Voorloopig verslag van den oogst in de provincie Overijssel, over het jaar 1852.

De *tarwe* heeft een goed beschot opgeleverd. Hier en daar is echter de korrel door de langdurige droogte wat vroeg rijp geworden en klein uitgevallen.

Op enkele plaatsen leed de *rogge* door den aanhoudenden regen in het voorjaar, doch meer algemeen was de droogte nadeelig. De korrel kreeg de volkomene grootte niet, en ook de opbrengst van zaad en stroo bepaalt zich bij eene middelmatige hoeveelheid. Het stroo bleef kort.

Garst. Hoewel hier en daar de korrel door de hitte in Julij leed, levert toch dit gewas een vrij goed, en op sommige plaatsen zelfs uitmuntend verbouw op.

De *haver* belooft een redelijken oogst. Zij staat evenwel niet zoo voordeelig als in het vorig jaar, doordien de droogte ongunstig op het zaad werkte; op het stroogewas valt niet te roemen.

De vooruitzigten op de *boekweit* zijn in het algemeen niet zeer gunstig. De oogst zal bij dien van het vorige jaar moeten achterstaan, waarvan hier de droogte, elders wind en regenbuijen als oorzaken worden opgegeven. De veenboekweit staat redelijk; zij is dit jaar vroeg gezaaid.

Het *koolzaad* staat zeer ongelijk. Evenwel laat het grootste deel van dit verbouw te wenschen over, hetgeen aan de droogge weêrsgesteldheid geweten wordt.

Zeer ongelijk zijn de uitkomsten van het *vlas* in dit jaar, doch in het algemeen als tamelijk wel gelukt te beschouwen.

De weinige *hennep* die er verbouwd wordt, is redelijk wel geslaagd.

De *erwten* leden hier en daar door de felle hitte, maar hebben overigens voldoende opgeleverd.

De langdurige droogte is oorzaak, dat de *paardenboonen* op onderscheidene plaatsen weinig opleveren, hoewel men in andere streken een goeden oogst heeft gehad.

De ziekte die weder op den gewonen tijd in de *aardappelen* verscheen, doch tijdens de droogte niet sterk toenam, heeft zich na den regen in Augustus op vele plaatsen aan den knol vertoond. De hoeveelheid der vroege soorten is evenwel voldoende, en ook de late beloven eene vrij goede opbrengst. Op de hoedanigheid valt minder te roemen, daar de vrucht op vele plaatsen aan doorwas onderhevig en klein van stuk is. Men schrijft zulks toe aan de hitte en droogte in de maand Julij.

Meiknollen zijn er zeer weinig. De *herfstknollen* worden na den roggeoogst gezaaid en komen goed op.

De gewone *wortelen* beloven eene goede opbrengst, hoewel zij nog al door de droogte in den groei worden gestuit. De mangelwortelen staan mede gunstig.

De *zomerspurrie* is voldoende gelukt. De late komt goed te voorschijn en belooft eene gunstige opbrengst. Hier en daar was de droogte nadeelig.

De opbrengst van *klaver* is gunstig; door de droogte leverde de tweede snede minder dan de eerste op.

Gras en hooi. Op de weide- en hooilanden is dit jaar, zoowel binnen- als buitendijks, overvloedig gras gegroeid, en slechts van eene enkele zijde wordt van mindere opbrengst melding gemaakt. Het hooi is van goede hoedanigheid en bij gunstig weder ingeoogst. Het langdurig gemis van regen had ten gevolge, dat het nagras, in het bijzonder op de hooge landen, weinig voordeel oplevert.

Rundvee en boter. Ten gevolge van den gunstigen staat der weilanden, is het vee goed gegroeid, en de prijs, door elkander genomen, vrij hoog. De longziekte heerschte veel minder dan in het vorige jaar. Overigens was de gezondheidstoestand uitmuntend. Er is veel boter van goede hoedanigheid gemaakt, welke tegen behoorlijke prijzen werd afgezet.

De droogte in de maand Julij oefende ook haren nadeeligen invloed op de warmoezerijen uit. De uitkomsten zijn nogtans voldoende.

De *ooftboomen* hebben, met uitzondering van peren en pruimen, weinig gedragen. Appelen zijn er veel minder dan in het vorige jaar.

Blijkens eene mededeeling van Z. M. minister resident in Beijeren bevat het Beijersche regeringsblad de kennisgeving, dat van af den 1sten October aanstaande, aan het Main-tolkantoor te Hanau slechts de helft der vroeger bepaalde scheepvaartregten voor het vervoer van granen en peulvruchten langs den Main zal worden gevorderd.

UITTREKSELS UIT DE VERSLAGEN aangaande den toestand der onderscheiden provinciën over het jaar 1851, door de Gedeputeerde Staten aan de Staten hunner provincie in de gewone Zomervergadering dezes jaars, volgens art. 162 der wet van 6 Julij 1850 (Staatsblad n°. 39), ingediend.

(Vervolg; — zie ons n°. 221.)

XIII. LANDBOUW. (Slot.)

Drenthe.

De landbouw en veeteelt verkeeren in een gunstigen toestand; overal in Drenthe breidt zich de landbouw uit en neemt de veestapel toe, zoodat beide zich meer en meer ontwikkelen en vooruitgaan. De koopwaarde der landerijen, ofschoon in de onderscheiden deelen der provincie veel verschillende, is in het algemeen hoog: de huurprijzen staan daarmede niet in evenredigheid maar zijn betrekkelijk veel lager.

Behalve de door nachtvorsten aan sommige gewassen toegebragte schade en de aardappelziekte, hebben geene rampen den landbouw getroffen. De winterrogge, het hoofdproduct van den graanbouw in Drenthe, bragt gemiddeld niet meer $17^1/_2$ mud op, doch buitengemeen veel stroo.

De veestapel bestond op het eind van 1851 uit: 41 hengsten; 2591 ruinen; 6156 merriën; 1032 veulens (als het aantal veulens op 1 Augustus 1851 wordt opgegeven 1291); 269 stieren; 601 ossen; 38,505 koeijen; 18,051 kalveren; 7 ezels, 122,973 schapen; 14,203 varkens; 79 bokken; 2380 geiten. In 1851 is de aanfokking der runderen, paarden en schapen voordeelig, die der varkens middelmatig geslaagd.

Men begint in Drenthe zich op de boterbereiding, ook voor uitvoer buiten de provincie, meer toe te leggen.

Blijkens het vorige jaarverslag der Gedeputeerde Staten van Drenthe waren tot op dat tijdstip van de 128 in 1838 in de provincie aanwezige marken, sedert laatstgemeld jaar de plannen van verdeeling, hetzij voor het geheel, hetzij voor een gedeelte, van 42 derzelve goedgekeurd. Na dat verslag hebben mede nog goedkeuring erlangd de markscheidingen van Vries en van Zeijen, beide in de gemeente Vries.

Slechts voor een gering gedeelte zijn tot hiertoe de uiteengescheidene gronden ontgonnen. Volgens de opgaven, door de gemeentebesturen in 1851 gedaan, beliep het getal der sedert de scheidingen ontgonnen bunders in al de verdeelde marken te zamen ruim 500. Behalve in de verdeelde marken echter wordt ook overigens vrij algemeen met het ontginnen van veld- en dalgronden voortgegaan. Ontginningen op eenigzins groote schaal, hadden niet plaats, dan de reeds in een vorig jaar aangevangene in de gemeenten Beilen, Diever, Smilde en Westerbork.

Limburg.

De algemeene toestand van den landbouw in dit gewest, is niet ongunstig. » Is het van de eene zijde waar, — zegt het Limburgsche verslag — dat de landbouwer in zijn bedrijf, zoo als hij het thans uitoefent, een vrij goed bestaan vindt, dan kan het van de andere zijde ook niet worden ontkend, dat hij naauwelijks nog een voet heeft gezet op den nieuwen weg die de wetenschap aan den landbouw heeft gebaand. Er bestaan nog steeds oude vooroordeelen, waaraan de meeste landbouwers gehecht blijven, terwijl het noodlottig stelsel, om de landerijen telkens slechts voor 3 jaren te verpachten, den pachters het toebrengen van verbeteringen aan land en bedrijf schier onmogelijk maakt. Men mag nogtans hopen, dat een beter begrip van landhuishoudkunde, hetwelk begint ingang te vinden, den vooruitgang van den wetenschappelijken landbouwer zal bevorderen."

De gemiddelde koop- en huurwaarde der landen wordt, wegens het groote verschil daarvan in de onderscheiden kantons en zelfs in de onderscheiden gemeenten, in het verslag niet opgegeven; alleen wordt opgemerkt dat in de kantons Roermond, Horst, Venlo, Gennep en Sittard de verpachtingen meestal in granen geschieden, hetgeen in de overige kantons minder het geval is.

De jaarlijksche tentoonstellingen van landbouwgereedschappen, die de Limburgsche maatschappij van landbouw houdt, en de uitloving van premien daarbij, bevorderden de invoering van verbeterde werktuigen. Zoo zijn, sedert het verleden jaar, binnen verschillende gemeenten in werking gekomen verscheidene ploegen van het stelsel van d'Omalius; nieuwe hakselwerktuigen, als ook een ondergrondploeg van d'Omalius. Nieuwe of vreemde veerassen zijn, voor zoover blijkt, in 1851 niet ingevoerd. Alleen wordt vermeld dat in vorige jaren, vele stieren van Hollandsch ras zijn aangekocht en nog tot dekking dienen. In de gemeenten Venray, Meerloo en Wanssum worden zelfs tot dekking bestemde Hollandsche stieren op kosten der gemeenten gehouden en geene anderen meer toegelaten. Deze maatregel, welke te Venray reeds sedert 1842 in werking is, schijnt aldaar zeer gunstige uitkomsten opgeleverd te hebben. Wat de toepassing van nieuwe uitvindingen betreft, wordt vermeld dat in Limburg de *drainage* meer uitbreiding verkrijgt.

De oogst is in 1851 over het algemeen vrij goed geweest. De aardappelziekte heeft veel minder schade aangerigt dan in de laatstvorige jaren.

Onder het rundvee heeft de longziekte zich wederom, en meer dan in vorige jaren, vertoond. Daaraan zijn in 1851 in Limburg (vier gemeenten, die mede door de ziekte getroffen zijn doch de vereischte opgaven niet inzonden, niet medegerekend) 232 runderen gestorven. Het verslag bejammert » dat er landbouwers en veehouders zijn die, tegen hun regtstreeksch belang, weigerachtig blijven de noodige voorzorgen en maatregelen van reiniging te nemen, door welk gedrag zij als ware het opzettelijk de ziekte bestendigen."

De tuinbouw is in Limburg nog al vrij aanzienlijk en is, gelijk het verslag zegt, in zekere mate meer bevorderd geworden dan de eigenlijke landbouw. De bloemkweekerij verkeert op verre na niet in zoo gunstigen toestand. De boomgaarden beslaan in Limburg niet minder dan 6144 bunders. Eigenlijk gezegde boomkweekerijen zijn er slechts enkele. De houtteelt wordt in vele gemeenten behartigd en telken jare uitgebreid. De gemeenten welke uitgebreide heiden bezitten, beginnen al meer en meer in te zien dat het voordeelig is die dorre vlakten in dennenbosschen te herscheppen. De handel in hout is in 1851 vrij goed geweest, vooral in schors, die veel naar Pruissen uitgevoerd wordt. Limburg telt 89 bunders met opgaande boomen bezet, 8848 met hakhout, 6159 met dennen, 234 met teen of rijsbosschen, 2096 met kreupelbosschen.

In 1851 zijn in het geheel 494 bunders ontgonnen, en wel 49 tot bouwland, 263 tot bosch, 8 tot weiland, terwijl van de overige de bestemming niet is opgegeven.

» Sedert een paar jaren — zegt het Limburgsche verslag — begint zich de ontginning door bevloeijing te ontwikkelen. Onder de gemeente Weert werden, in 1851, omstreeks 5 bunders, zoo door particulieren als van wege de gemeente, geïrrigeerd. Het water voor deze bevloeijing gebruikt, wordt, voor het grootste gedeelte, uit de Zuid-Willemsvaart getrokken. In de gemeente Heijthuijsen zijn 5 à 6 bunders door water uit de Roijsche beek bevloeid geworden.

» De gunstige ligging der menigvuldige heidegronden langs de Zuid-Willemsvaart, en de groote voordeelen die uit de ontginning door bevloeijing te verwachten zijn, en waarvan men in de Belgische Kempen reeds zoo vele vruchten plukt, hebben de aandacht der Hooge Regering opgewekt, die, van hare zijde, pogingen wil aanwenden om de kennis van het bevloeijingstelsel uit te breiden en, op die wijze, den ondernemingsgeest aan te prikkelen. Eene algemeene inspectie der heidegronden onder Weert, Nederweert, Meijel en in Noordbrabant, heeft in het vorig jaar, van wege de Regering, plaats gehad, met het doel om langs dien weg bekend te worden met die terreinen, welke voor ontginning geschikt zijn. Als een gevolg daarvan is onlangs een ingenieur van den Waterstaat speciaal belast geworden met het doen der noodige waterpassingen, om een algemeen plan van bevloeijing op te maken, naar welk plan later, van wege de Regering, zoo als in België geschiedt, gedeelten ter bevloeijing zullen kunnen worden voorbereid, of, bij aanvraag van particulieren, de hoofdrigtingen der aanvoer- en der ontlastingsloten zullen kunnen worden aangegeven, ten einde naderhand uit die verschillende particuliere werken een zamenhangend geheel ontsta.

» Te *Weert* is men sedert geruimen tijd in afwachting der aangevraagde magtiging tot het trekken van water uit de Zuid-Willemsvaart; terwijl men in de gemeenten Weert en Nederweert verdere ondernemingen te gemoet ziet, tot dadelijke herschepping eener aanzienlijke oppervlakte van improductive heiden in vruchtbare vloeiweiden, welke mitsdien eene nieuwe bron van welvaart voor landbouw en veeteelt in deze landstreken zullen medebrengen.

» Overigens schijnt het dat op meer andere plaatsen van Limburg de lust tot ontginning al meer en meer wordt opgewekt: en dat wij in ons eerstvolgend verslag een groot getal van ontgonnen bunders zullen hebben op te geven."

De toestand van den veestapel is in 1851 vrij voldoende geweest. Echter is er vermindering in de teelt, en wel van 951 stuks; op het eind des vorigen jaars bestond de veestapel uit:

hengsten 881; ruinen 5168; merriën 6452; veulens 2266; stieren 592; trek- en slagtossen 2636; melkkoeijen 40386; vaarzen 14419; kalveren 7970; ezels 38; schapen 63652; varkens 17144; bokken 174; geiten 6887.

De bijenteelt begint hoe langer hoe meer te kwijnen, waartoe de slechte opbrengst sedert ettelijke jaren het meest bijdraagt. Ook is in 1851 de uitkomst zeer ongunstig geweest. In 1851 telde men in Limburg 27,157 korven met bijen.

De volgende staat wijst aan in welke mate de hoofdgewassen van den Nederlandschen landbouw in 1851 in de onderscheiden provinciën geteeld zijn, en wel onder *a* hoeveel bunders daarmede zijn beteeld, en onder *b* hoeveel mudden graan of zaad (en ponden vlas en hooi) daarvan ingeoogst zijn: voor de strikte naauwkeurigheid der opgaven, waaruit deze staat opgemaakt is, wordt in geen der verslagen ingestaan.

PROVINCIEN.	TARWE.		ROGGE.		GARST.		HAVER.		ERWTEN.		BOONEN.		KOOLZAAD ENZ.		VLAS.		BOEKWEIT.		AARDAPPELEN.		HOOI.	
Noordbrabant . . .	a. 8018	b. 125297	a. [illegible]	b. [illegible]	a. 2565	b. 66079	a. 10800	b. 188425	a. 1118	b. 18490	7107	b. 40139	a. 4626	b. 79856	a. 2741	b. 5239 m. en 747740 p.	a. 13475	b. 315203	a. 16206	b. 1,782767	a. »	b. »
Gelderland	11798	185491	[illegible]	[illegible]	2178	52656	7804	211162	808	13416	1633	30816	2745	50034	479	2333 m. en 189535 p.	13170	306920	19746	3,296922	»	»
Zuidholland	13063	220219	[illegible]	[illegible]	4572	132217	7270	245923	1079	[illegible]	4429	103877	5877	139930	3481	26995 m. en 1,936921 p.	42	409	7467	964914	59686	251,994400 p.
Noordholland . . .	1672	36641	3127	84325	1927	63021	2314	92108	1102	25319	650	17103	774	19524	450	? ?	991	27884	2558	302011	69737	261,687385 p.
Zeeland	20283	405558	4374	98415	7593	274820	3489	136943	2901	77195	10620	288013	5332	96036	8391	80519 m. en 1,332663 p.	547	11077	3740	430100	»	»
Utrecht	3727	59814	5878	82292	235	4465	1187	25224	367	3534	968	10236	475	7600	»	» »	5423	97623	3403	444055	20666	?
Friesland	4109	89970	8181	149280	3009	98670	4881	175350	575	10350	2785	61950	4850	106620	2767	27600 m. en 1,265938 p.	5110	112110	7116	813630	106208	314,868773 p.
Overijssel	634	9561	23760	373989	1888	49224	2812	84396	150	1916	618	11590	708	12984	518	2232 m. en 5875 p.	6869	166883	8893	830464	»	»
Groningen	5071	101304	11580	200490	11692	371415	20720	752802	205	3127	6607	134715	11453	216979	221	2318 m. »	4447	74370	4646	460520	»	»
Drenthe	»	»	14942	249454	492	11154	1836	36473	»	»	118	2082	267	3963	»	» »	8007	90914	3394	372247	»	»
Limburg	12500	196729	26107	476012	3728	78928	12059	319364	539	7463	2475	38347	219	3604	803	222 m. en 151620 p.	5587	104871	7934	622838	»	»

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Provincie *Zeeland*.

HERBESTEDING.

De Minister van Binnenlandsche Zaken verwittigt de gegadigden, dat de Aanbesteding op den 11den September van eenige Aardewerken tot herstel en verbetering der Zeedijken van sommige Calamiteuse Polders in de provincie Zeeland, voor zooveel de perceelen 1, 2, 5, 6 en 7 aangaat, wegens de te hooge aannemingsom is afgekeurd, en dat eene Herbesteding van die perceelen zal plaats vinden op Zaturdag den 25sten September aanstaande, des middags ten 12 ure, aan het Lokaal van het Provinciaal Bestuur te Middelburg.

De gegadigden worden wijders verwezen naar den Hoofdingenieur van den Waterstaat te Middelburg, ter bekoming van de noodige inlichtingen, wat den aanvang der uitvoering van de genoemde perceelen en het onderhoud van de Dijkvakken gedurende den winter aangaat.

's Gravenhage, den 16den September 1852.

THORBECKE.

Provincie *Groningen*.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 1sten October 1852, des voormiddags ten 11 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Groningen, of, bij zijne afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het Eerste District, aan het Lokaal van het Provinciaal Bestuur, te Groningen, worden Aanbesteed:

Het doen van eenige Herstellingen aan het Tolhuis n°. 1 op den Grooten Weg der 1ste klasse van Groningen naar de Drentsche Grenzen.

Deze Aanbesteding geschiedt bij inschrijving, volgens artikel ... van het Bestek.

Het Bestek der bovengemelde Aanbesteding zal ter lezing liggen aan het Locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Groningen, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaats-werken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende nadere inlichtingen en de noodige aanwijzing in loco, kunnen worden aangevraagd bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat en bij den Ingenieur N. J. van der Leen, te Groningen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

THORBECKE.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** Bij Brieven van Meerderjarig-verklaring, door den Hoogen Raad der Nederlanden op den 27sten Augustus 1852 verleend, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 11den September 1852, n°. 45, en geregistreerd te 's Gravenhage den 21sten September daaraanvolgende, zijn aan *Hendrika Elisabeth Broeker*, zonder beroep, wonende te Amsterdam, gegeven al de Regten bij de Wet aan Meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

Geschiedende hiervan openbare Aankondiging ter voldoening aan Art. 486 van hetzelve Wetboek.

's Gravenhage, den 22sten September 1852.

G. VAN DER JAGT Wz.,
Procureur bij den Hoogen Raad.

*** Bij Brieven van Meerderjarig-verklaring, door den Hoogen Raad der Nederlanden op den 27sten Augustus 1852 verleend, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 11den September 1852, n°. 45, en geregistreerd te 's Gravenhage den 21sten September daaraanvolgende, zijn aan *Wolter Brouwer*, zonder beroep, wonende te Epe, provincie Gelderland, gegeven al de Regten bij de Wet aan Meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van Art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

Geschiedende hiervan openbare Aankondiging ter voldoening aan Art. 486 van hetzelve Wetboek.

's Gravenhage, den 22sten September 1852.

G. VAN DER JAGT Wz.
Procureur bij den Hoogen Raad.

*** Bij Brieven van Meerderjarig-verklaring, door den Hoogen Raad der Nederlanden verleend den 2den September 1852, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 11den September 1852, n°. 45, geregistreerd den 21sten September 1852, zijn aan *Kundera Woutriena Mijsberg*, wonende te Rotterdam, gegeven al de Regten bij de Wet aan Meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van Art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

Geschiedende hiervan Aankondiging ingevolge Art. 486 van het Burgerlijk Wetboek.

C. J. FRANÇOIS,
Procureur bij den Hoogen Raad.

*** Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te Alkmaar van den 16den September 1852 is *Geertje Visser*, weduwe van *Pieter Kort*, wonende te Barsingerhorn, voor wie heeft geoccupeerd de Procureur *J. C. Vonk*, op haar eigen verzoek wegens Zwakheid van Vermogens onder Curatele gesteld.

De Officier van Justitie,
G. VAN LEEUWEN.

GENERAL
STEAM-NAVIGATION-COMPANY.

DIENST *tusschen* ROTTERDAM *en* LONDEN.

DE *MAAL-STOOMPAKKETTEN*

vertrekken met **Passagiers en Goederen**:

Zaturdag 25 Sept. 1852, 's morgens ten 9 ure.
Woensdag 29 » » » » 11 »

Bovendien voor **Vee en andere Goederen**:

De *Giraffe*, kapt. GOODBURN, iederen **Vrijdag**.

De *Attwood*, » CHEESEMAN, iederen **Dingsdag of Woensdag**.

De Agenten, W. SMITH en P. A. VAN Es.